

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Trigesimum Septimum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 10 Copula carnalis probatur, quia fuit in lecto solus cum sola, nudus cum nuda, ex his ius, & lex præsument copulam.
- 11 Filiatio probatur si est natus ex vxore, vel concubina, quam in domo retineo, ex quibus ius præsument me esse patrem.
- 12 Præsumptio necessaria est, quæ non solum ad ferendam sententiam sufficit, sed prohibitionem contrariam non admittit.
- 13 Præsumptio iuris, & de iure, qualis sit, & probetur.
- 14 Præsumptio iuris aliquando præsument delictum.
- 15 Filiationem probandi onus, ei incumbit, qui dicit.
- 16 Pater est incertus de filio, mater autem est certa.
Tamen assertioni matris non statur.
- 17 Filius Regis primogenitus fatuus, quia ex assertionem matris Regnum cessit credens esse filium, ex dicto matris alterius militis.
- 18 Filius præsumentur esse patris, etiam si mater viueret, in prostibulo. Sacerdoti non statur reuelanti, ex confessione mulieris, talem non esse filium, de licentia mulieris.
- 19 Mulier asseruit habuisse tres filios, quorum vnus solus erat legitimus maritus moriens, primo genito dedit hereditatem, vnde orta lis inter eos quis esset primogenitus, fuit cuilibet eorum datus arcus cum sagitta, vt qui prope cor patris sagittaret, ille esset hæres, duo sagittauerunt tertius visceribus motis noluit sagittare asserens magis priuari hereditate, quam contra patrem sagittare, & fuit declaratus filius hæres.

Ceterisimum Trigesimum Septimum Priuilegium.

ECCLIA gaudet priuilegio, quod. † Statu-
tur verbo viri, & mulieris, qui negant aliquem
filium, nisi indicijs, & testibus probetur con-
trarium. Quidam nomine N. nutriuit quendam
puerum vsque ad iuuentutem cohabitante si-
bi clerica vxore sua nunc, tunc non desponsata,
sed postmodum desponsauit, & ex ea filios suscepit, prædictus
iuuenis, sic nutritus gerens se filium, & hæredem, heredita-
tem N. prædicti possidebat, quamuis à vicinis credebatur eo-
rum spurius, & dicebatur, sed prædicti vir, & vxor negabant
illum spurium suum, aut legitimum filium esse, sed dicebant,
quod eum nutriuerant pietatis intuitu, filij istorum petebant
ab illo hereditatem paternam, ipse vero contradicebat quæ-
stio,

filio super hoc delata est coram Archiepiscopo, predictus iuue-
 nis, qui coram eo citatus venire noluit, fuit excommunicatus, Pa-
 pa ab Archiepiscopo consultus, quid super hoc esset agen-
 dum, respondet quod in tali casu standum est verbo viri, &
 mulieris, nisi certis indicis, & testibus iuvenem predictum
 illorum confiterit esse filium, capit. transmissa: qui fil. sint
 2 legit. ratio istius decreti fuit. † Quia cum aliter veritas ha-
 beri non potest ex testibus, vel indicijs, assertio parentum ne-
 gatiua filio preiudicat, cum eorum assertioni standum sit, hic
 3 considerandum †. Quod nutritus in domo alicuius non pre-
 sumitur filius, nec tenetur nutritor eum, ut filium restituere,
 quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit habesse cap. 2.
 4 de translat. prelat. † Nam filij non semper nutriuntur in domo
 5 l. quidam cum filium. ff. de verb. obligat. † Sed filiatio quo-
 modo probetur, & cui incumbat onus probandi, an quis pos-
 sit probare se filium, & videtur quod sic l. 1. C. quor. bon. l. si
 posthumus §. si. ff. de lib. posth. in contrarium. ff. de cond. &
 6 † Aliter est probatio, aliud presumptio, probatio est arg. de ne-
 cessitate concludens, ext. cap. in presentia de probat. C. vnd.
 cogn. l. non hoc. presumptio est arg. non necessario, sed verisimi-
 7 liter concludens. ext. de presump. cap. quia verisimiliter † Item
 probatio alia directa, alia indirecta, directa est, quae principaliter,
 & immediate concludit verum esse, quod queritur, ut si dico
 me soluisse probo per testes, qui viderunt numerationem, hoc mo-
 do potest probari filiatio respectu patris, quia non potest pro-
 bari per aliquem sensum corporis, quae requiritur ad directam pro-
 bationem, ut per specul. in tit. de teste s. nunc tractandum ver. ut au-
 8 tem sed respectu matris probatur per obstetrices, quae viderunt
 eum exire de ventre matris. ff. de vent. inspici. l. 1. §. de inspicien-
 do, indirecta probatio est, quae non principaliter, sed in consequen-
 tia concludit id verum esse, de quo agitur, ut quia dico me non oc-
 cidisse Titium, probo per testes, qui dicunt eum vivere, ff. ad l. Aquil.
 l. indeneratus §. ult. nam principaliter probatur aliud quam id, de
 quo agitur cum probetur vita, & agitur de morte, tamen unum ne-
 cessario inferri ad aliud, hoc modo probatur negatiua, quae di-
 recto probari non potest, quia quoniam contra. de probat. hoc modo
 allegans filiationem probari non potest, qui affirmat, sed negans
 sic probando, quia is qui dicitur pater longo tempore stetit absens
 anniculum inuenit, ex quo inferitur necessario hunc non esse filium
 E e e suum,

suum, ff. de his qui su. su. vel alien. vir. l. r. §. si quis longo
 9 ff. de lib. agn. † Item præsumptio est triplex probabilis, vio-
 lenta, necessaria, probabilis est, quæ quamuis conscientiam iu-
 dicis inclinet, tamen, quia non est adeo veritati proxima, vt
 ius pro ea præsumat, non sufficit ad ferendum sententiam, ni-
 si aliis adminiculis adiuuetur, exemplum est ff. de test. l. 3. §.
 eiusdem. cap. præterea. de test. Et ratio est, quia iudex, ex con-
 scientia sua iudicare non debet, l. illicitas §. veritas ff. de of-
 fic. præsid. capit. ne inniteris. de const. ideo uocatur præsum-
 ptio hominis, vel iudicis, non iuris, gl. in cap. is qui de spon-
 sal. l. si. ff. quod met. causa, hoc modo potest præsumi filiatio,
 ita, vt ex fama cum aliis adminiculis pro filiatione feratur sen-
 tentia, cap. illud. de præsump. Violenta præsumptio est, quæ
 adeo veritati proxima est, quod non solum iudicis, sed etiam
 iuris conscientiam mouet, adeo quod, sine alijs adminiculis
 sufficit ad ferendam sententiam, quanto enim magis indicia
 veritati sunt proxima, tanto magis iudicem, & ius inclinant,
 10 l. ob carmen ff. de testi. Huius exemplum est † Allego co-
 pulam carnalem, probo, quod fui in lecto solus cum sola, nu-
 dus cum nuda, ex his ius, & lex præsumunt copulam c. litteris
 11 de præsump. vocatur ergo præsumptio iuris † Et hoc etiam
 modo præsumitur filiatio, si probo, quod est natus, ex vxore,
 vel concubina, quam in domo retineo, ex quibus ius præsumit
 me esse patrem, l. si vicinis C. de nup. Non tamen est tam fortis
 hæc iuris præsumptio, quin per contrarias probationes repro-
 bari queat, cap. proposuisti de probat. cum probatum vincat
 12 præsumptionem, l. si chirographum ff. de probat. † Neces-
 saria præsumptio est, quæ non solum ad ferendam sententiam
 13 sufficit, sed prohibitionem contrariam non admittit † Exem-
 plum dico matrimoniū de cōsensu præsentis interuenisse, pro-
 bo sponsalia, & copulam subsequenti, ex quibus præsumit cō-
 sensum, c. is qui. de spon. Hæc vocatur præsumptio iuris, & de iu-
 re iuri dicitur, quoniā ius ex huiusmodi indicijs tamq̃ vero pro-
 ximis id, de quo verum esse præsumit, vt dixi supra, de præsum-
 ptione uiolenta, de iure præsumitur, quia semper id in ea præ-
 sumitur, quod de iure fieri debet, quod † secus est in præsum-
 ptione iuris, quæ aliquando præsumit delictum d. c. litteris, vel
 quia de iure singulari ob alicuius fauorem statutum est, ne con-
 traria probatio admittatur, ut quia in fauorē matrimonij est
 propter fornicationem euitandam, præsumitur consensus, d. c.

is qui, & in fauorem actus præsumitur stipulatio l. 1. in prin. C. de re. ux. act. & in fauorem minorum l. cui ostendimus. ff. de fideiuss. tut. & in fauorem pupilli arrogati l. his verbis cum l. seq. ff. de adop. Hæc præsumptio non habet locum in filiatione, quia cum nullus sit filiationum fauor, semper admittitur probatio, in contrarium, nam si non est filius istius, est filius alterius, & sic, si non fauetur vni, fauetur alteri † Incumbit onus probandi filiationem ei, qui dicit, l. 2. ff. de probat. etiam si excipiendo illam allego gl. in l. si ex cautione in fi. C. de non num. pec. nam negans non potest probare capit. bonæ. de elec. c. Quoniam contra falsam. de probat. in contrarium videtur, quod dicens non filium probet. ff. de carb. edic. l. 3. §. duæ causas l. 1. §. si ea. ff. de vent. in poss. mit. Sol. aut filius est in quasi possessione filiationis, tunc negans eum filium probat, facit quod not. gl. ff. de probat. l. si pactum l. quidam ff. de lib. agnos. quia illa quasi possessio transfert onus probandi, in aduersarium, l. certa. ff. de probat. §. commodum inst. de in red. quod est verum si is, qui negatur, sit alter ex parentibus ff. de carb. ed. l. 1. §. is, qui ab aliquo, si vero filius non est in quasi possessione, tunc is, qui asserit eum filium probat, vt dicitur in capitu. transmissæ. qui fil. fin. leg. & ibi gl. † Clarum est, quod pater est, in certis de filio, mater autem est certa, tamen communis opinio est, quod Matri asserenti talem filium suum, non esse filium mariti sui, non est standum, Boer. in decis. 299. in fin. nume. 6. in secunda parte. Hinc est quod omnes Doc. † Reprobant fatuitatem illius filij Regis, qui ab eo reputabatur primogenitus, & cui competebat Regnum, & cum post mortem Regis, Regina declarauerit, non esse filium Regis, sed alterius militis, filius credens asseritionem matris esse veram, regno renunciauit, in d. decis. num. 6. & malè fecit. † Quia si mater viueret, in prostibulo præsumitur filius mariti, non adulteri l. miles §. defuncto ff. de adult. Angel. in l. septimo mensæ. ff. de sti. hom. Barb. conf. 68. lib. 1. Bal. conf. 39. lib. 5. Alex. conf. 37. lib. tertio Nec de hoc stat ut sacerdoti reuelanti talem non esse filium de licentia mulieris, ex eius confessione in d. decis. nu. 8. † Nam talis asserta parere solet multa, pro vt legitur mulierem quamdam tres filios habuisse, quorum vnus, erat solus legitimus, & hoc marito pro palauit in articulo mortis, maritus moriens dedit hæreditatem primogenito orta fuit his

quis eorum esset primogenitus, hæres quòd Iudex videns corpus patris iussit, à Sepulchro extrahi, & cuilibet eorum fuit datus arcus cum sagitta, vt quis eorum prope cor patris sagittaret, ille esset hæres, duo sagittarunt contra patrem, tertius, quia commota sunt eius viscera dixit iudici potius hæreditate priuari volo, quam contra patrem sagittare, nam erat vere filius, & ita fuit declaratus hæres cap. assertè mihi gladium. de præsump. tamen hoc iudicium ita factum non fuit iudicium, cum matri non sit credendum, sed tamen ex his habes, quòd statur verbo viri, & mulieris, qui negant aliquem filium, sed differentia stat in hoc, quòd in d. cap. transmissæ, loquitur de nutrito in domo à prædictis parentibus negantibus, quibus standum, nisi testibus, vel indicijs probetur contrarium, in alijs, vt supra allegatis stat conclusio cõmuni, quòd nõ sit credendum mulieri asserenti se pregnatam, à tali galiaura Baran l. si diffinimus. n. ff. de his qui. sum. sui vel alij. iur. pp. longè

S V M M A R I V M.

- 1 Mortuus ob accusationem malitiose factam propter eius calumniam septem annis penitere debet in pane, & in aqua, & quadraginta diebus.
- 2 Membrum amittens, ex calumnia alicuius, tres quadragesimas peniteat.
- 3 Damnum dat, qui causam damni dat.
- 4 Accusans aliquem mala arte, in foro animæ punitur.
- 5 Clerici nunquid possunt accusare laicum.
- 6 Clericus nunquam criminaliter potest accusare laicum, etiam si prosequatur iniuriam suam.
Nec testimonium ferre potest, in causa criminali.
- 7 Clericus ab vindictam publicam lacum accusare non potest, etiam si non venit imponenda pœna sanguinis.
- 8 Accusatio dicitur genus illaudabilis intentionis.
- 9 Clerici non debet se immiscere odiosis litigijs, immo segregati esse debent, à vita laicorum.
- 10 Clericus non debet nocere alicui, se omnibus prodesse.
- 11 Clericus potest prosequi iniuriam propriam, vel Ecclesie suæ, si pœna sanguinis non venit imponenda.
- 12 Clericus in accusatione debet protestari, quòd non intendit accusare.
- 13 Clericus an clericos accusare potest dic, quòd sic, si est bona fame, secus, si mala fama.

Nisi,

Nisi in exceptis criminibus.

- 14 Monachi accusando proprium Abbatem dicunt procurare utilitatem, quia interest Monasterij, non habere lupum pastorem, nec ei accusatores obedire tenentur, lite pendente.
- 15 Abbas si preciperet monachis, vt eum non accusarent, non est parendum iniusto precepto.

Centesimum Trigesimum Octauum Priuilegium.

- 1 **E**CCLESIA gaudet priuilegio, quod † Si quis accusauerit aliquem malitiose, & per suam accusationem mortuus fuerit, propter eius calumniam septem annis, pœnitere debet in pane, & aqua, & 40. diebus. † Si autem membrum amiserit, per tres quadragesimas pœnitere debet, capitu. accusasti. de accus. Ratio fuit hæc,
- 2 † Quia, qui causam damni dat, damnum dedisse videtur,
- 3 † Nam, qui aliquem accusat mala arte, in foro animæ punitur, cum non liceat aliquem accusare malo zelo, sed si fecit pro pæce, vel amore iustitiæ, vt aliqui pacifice vitam ducant, tunc non punitur, in foro animæ, quia non committit peccatum, sed non cuitat irregularitatem, quia illa contrahitur sine peccato, vt not. in clem. 1. de homicid. Sed hic, † Quæro nunquid clerici possunt accusare laicum, Innoc. in hoc variavit, primo dicit in d. cap. Accusasti, † Quod nunquam clericus criminaliter potest accusare laicum, etiam si prosequatur iniuriam suam, cap. clericum nullus 1. q. 1. Nam, & testimonium ferre non potest in causa criminali, cap. testimonium 1. q. 1. Refert alios posse alios dicere, quod potest accusare, si non venit imponenda pœna sanguinis, hic igitur distinguendum, † Quod ad vindictam publicam clericus laicum accusare non potest, etiam, si non venit imponenda pœna sanguinis
- 4 & pro hoc ostenditur in cap. sacerdotes 2. q. 7. Et ratio est, † Quia accusatio dicitur genus illaudabilis intentionis cap. si quis 2. q. 7. † Vnde clericus se immiscere non debet huiusmodi odiosis litigijs, immo clerici debent esse segregati à vita laicorû, & propterea in simili clericus non potest aduocare † Ne videat alteri nocere cû ipse teneat omnibus prodesse, c. si. de post. fortius remouet ab accusatione, quæ est magis odiosa † Aut clericus
- 5 pro-